

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.09.1986, sp. zn. Tpjf 51/86, ECLI:CZ:NS:1986:TPJF.51.1986.1

Číslo: 2/1987

Právní věta: U cizinců, kteří se bez spekulativního úmyslu dopouštějí trestného činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1 tr. zák. (popř. v souběhu s trestným činem zkrácení daně podle § 148 odst. 1 tr. zák.) nebo přečinu proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5 písm. a) zák. o přeč. a kteří se zdržují na území republiky jen přechodně a na krátkou dobu, je možno zpravidla dosáhnout účelu trestu ve smyslu § 23 odst. 1 tr. zák. takovými tresty nespojenými s odnětím svobody, které lze v tuzemsku vykonat, především trestem propadnutí věci a peněžitým trestem.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.09.1986

Spisová značka: Tpjf 51/86

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 23

§ 117

§ 124

§ 148 odst. 1 160/1969 Sb. § 5 písm. a) 60/1961 Sb. § 14 písm. b) 44/1974 Sb. § 85

§ 31 odst. 1

§ 39

§ 43

§ 49

§ 53

§ 55

§ 57

§ 86

§ 87

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Odůvodnění:

Rozvoj mezinárodních styků v oblasti turistické, hospodářské, obchodní, pracovní, kulturní aj. přináší s sebou i neustálé rostoucí počet cizinců, kteří cestují na území ČSSR nebo jejím územím projíždějí.

S tím souvisí i větší výskyt trestné činnosti, již se na území ČSSR dopouštějí cizinci. Poměrně velká část (30 až 40 %) této trestné činnosti se týká porušování předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, popř. jiných věcí, tj. vykazuje znaky trestného činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 tr. zák. (někdy v souběhu s jinými trestnými činy, zejména s trestným činem spekulace podle § 117 tr. zák. a zkrácení daně podle § 148 tr. zák.), popřípadě přečinu proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5 písm. a) zák. o přeč.

Trestná činnost tohoto druhu se rozpadá na dvě skupiny, které se od sebe výrazně odlišují svou povahou. Větší část trestné činnosti je páchána ve spekulacním úmyslu, jestliže pachatelé-cizinci dovážejí, převážejí nebo vyvážejí větší množství zboží stejného druhu za účelem jeho dalšího prodeje nebo směny v tuzemsku nebo v cizině (např. desítky nebo i stovky kusů digitálních hodinek ukrytých ve speciálně zhotovených úkrytech motorových vozidel apod.). V podstatě stejný charakter mají případy vývozu cenných kulturních památek, výjimečně případy průvozu omamných prostředků apod., tedy věcí, které podléhají zvláštní ochraně nebo zvláštnímu režimu nejen ve vnitrostátním, ale i v mezinárodním právu. Této skupiny pachatelů se zaujímané stanovisko netýká.

Jiný podstatně odlišný charakter má dovoz, vývoz, popř. průvoz věcí, které mají povahu suvenýrů, dárků apod., tedy věcí, které vzhledem k své povaze, množství a hodnotě nejsou určeny ke spekulaci, ale k vlastní potřebě pachatele, k obdarování příbuzných, známých apod. Dovoz, vývoz nebo průvoz takových věcí je běžně spojen s cestami do ciziny a jejich trestnost záleží jen v tom, že pachatel nepředložil věci k celnímu odbavení a popřípadě zkrátil clo. Postih této trestné činnosti, pokud se jí dopouštějí cizinci zdržující se na území republiky jen přechodně a na krátkou dobu, je spojen s některými specifickými problémy, které nebyly v praxi vždy správně řešeny.

Trestní kolégium Nejvyššího soudu ČSSR proto přistoupilo k vydání stanoviska ke správnému výkladu zákona za účelem usměrnění soudní praxe. Před zaujetím stanoviska se k věci vyjádřili generální prokurátoři ČSSR, ČSR a SSR, předsedové Nejvyšších soudů ČSR a SSR, ministři spravedlnosti ČSR a SSR, vojenské kolégium Nejvyššího soudu ČSSR a katedry trestního práva právnických fakult Univerzity Karlovy v Praze a Univerzity Komenského v Bratislavě. Věcně projevili s návrhem stanoviska souhlas. K připomínkám směřujícím ke zpřesnění stanoviska přihlédlo trestní kolégium Nejvyššího soudu ČSSR při jeho konečném znění a dále vycházelo z těchto úvah:

Československé trestní právo sice vychází z principů rovnosti státních občanů a cizinců, tj. stejné trestní odpovědnosti státních občanů a cizinců, avšak u cizinců, kteří se zdržují na území republiky jen přechodně a na krátkou dobu, nelze aplikovat všechny sankce stanovené trestním zákonem. Především nelze u nich použít některé tresty nespojené s odnětím svobody, zejména nápravné opatření, podmíněné odsouzení, zákaz činnosti aj., poněvadž pro výkon těchto sankcí nelze cizince zadržet na území republiky a v cizině nelze tyto sankce vykonat. Výběr sankcí u takových cizinců je tedy značně omezen. Přicházejí v úvahu nepodmíněný trest odnětí svobody a z trestů bez odnětí svobody zejména majetkové tresty, které lze ihned vykonat na území ČSSR (propadnutí věci a popřípadě peněžitý trest), v odůvodněných případech trest vyhoštění. Přitom dosažení individuálně preventivního účelu trestu odnětí svobody cestou resocializace pachatele je značně ztíženo vzhledem k jazykovým překladám, odlišnostem v sociálních a kulturních poměrech, ve způsobu života atd. Tyto okolnosti a dále omezené možnosti styku s příbuznými a jeho obvyklým sociálním prostředím také činí výkon trestu odnětí svobody pro cizince tíživějším.

Ke všem uvedeným okolnostem je třeba přihlížet v rámci hodnocení poměru pachatele ve smyslu § 31 odst. 1 tr. zák. při stanovení druhu trestu a jeho výměry u cizinců. V případech, o něž jde, nelze kromě toho přehlížet rozdíly v právní úpravě, zejména skutečnost, že v řadě zemí je dovoz, vývoz nebo průvoz věcí pro osobní potřebu volnější, popřípadě jejich nedovolený dovoz, vývoz nebo průvoz se většinou stíhá jen jako administrativní nebo finanční přestupek. Také značné rozdíly v cenách některých věcí, např. elektrotechnického nebo elektronického zboží, mohou hrát roli z hlediska

subjektivní stránky trestného činu, popř. přečinu.

Uplatňování nepodmíněných trestů odnětí svobody za trestnou činnost uvedené povahy se tedy namnoze jeví jako nepřiměřeně tvrdé a nemůže mít nepříznivé dopady i z mezinárodně politických hledisek. Nejde-li o trestnou činnost páchanou ve spekulacním úmyslu, kdy československý občan by byl postižen trestem bez odnětí svobody, je na místě postihovat cizince zdržující se na území republiky jen přechodně a na krátkou dobu především majetkovými tresty, které lze ihned vykonat na území ČSSR, zejména trestem propadnutí věci a popřípadě peněžitým trestem. V odůvodněných případech u osob, jejichž pobyt na území ČSSR je nežádoucí, přichází v úvahu též trest vyhoštění. Ve věcech tohoto druhu bude zpravidla možno uvedenými tresty dosáhnout účelu trestu ve smyslu § 23 odst. 1 tr. zák. a hlavně zajistit náležitou ochranu společnosti.

Pro úplnost je třeba dodat, že zákon připouští uložit cizincům samostatný trest vyhoštění též za trestný čin porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 2 tr. zák. Vyjímecně může samostatný trest vyhoštění splnit účel trestu i v tomto případě.

Jiná situace je u cizinců, kteří páchají uvedenou trestnou činnost ve spekulacním úmyslu. U nich je třeba při zachování zásad individualizace a diferenciacie využívat v zájmu účinné ochrany společnosti všech v úvahu přicházejících druhů trestů, tedy především i nepodmíněného trestu odnětí svobody.